

Metàfores matrimonials

En aquests mesos accelerats, he tingut ocasió de participar en alguns debats civilitzats sobre la qüestió catalana en mitjans hispànics. Personalment, em fan molta mandra dues derivades que sempre hi acaben sortint: la divagació històrica i la filigrana jurídica. Deu ser perquè no hi entenc prou, però també perquè tinc la convicció que el centre del problema no és aquest. Que el centre és conceptual i polític. En aquest sentit, el meu argument fort sol ser de democràcia: hi ha un nombre altíssim de catalans que volen una cosa. En cap país democràtic del món, un gruix així de ciutadans concentrats en un mateix territori, demanant una mateixa cosa, no seria menystingut o ignorat. Al costat, hi ha, sens dubte, moltíssims ciutadans que volen una altra cosa, alternativa i incompatible. Hi ha un problema. Llavors hem de mirar com solucionar-lo: a bufetades (la imposició unilateral o la prohibició de la discrepància són formes suaus de bufetada) o votant. La democràcia no és la negació dels problemes i de les discrepàncies, sinó una fórmula de resolució i d'arbitratge: llibertat i urnes.

En alguns mitjans més populars intento fer entenedora la posició catalana amb una sèrie de metàfores que tradicionalment han estat molt apreciades pel catalanisme: les metàfores matrimonials, tretes de l'apassionant vida de la parella. Els dic, llavors, que per a casar-se cal que dos hi estiguin d'acord, però que per a separar-se n'hi ha prou que un no estigui d'acord a mantenir-ho. Que el matrimoni demana la conformitat de tots dos. Que si una de les parts hi està incòmoda i se'n vol anar, en primer lloc ho ha de poder dir: no n'hi ha prou que l'altre cònjuge afirmi amb tota rotunditat que la seva parella es vol quedar, cal que la parella ho ratifiqui o ho negui amb la seva pròpia veu.

Continuem amb la metàfora matrimonial. En un món civilitzat i entre gent de tarannà democràtic, quan la teva parella et diu que vol marxar, o acceptes sense mes que se'n vagi –si a tu també

Vicenç
Villatoro

Escriptor

et va bé– o intentes parlar-hi i veure si encara es pot arreglar, què hauries de fer perquè es quedés. Si hi ha problemes, li dius que intentaràs resoldre'ls. En qualsevol cas, si no vols que se'n vagi, intentes seduir-la o enamorar-la o simplement convèncer-la que estarà bé si es queda. En un món poc civilitzat i entre persones de poc tarannà democràtic, quan la teva parella diu que se'n vol anar, el que fas és dir-li que el divorci està totalment prohibit per la llei, que si se'n va li caurà el pèl, que no li pagaràs ni un duro i que intentaràs

“La democràcia no és la negociació dels problemes, és una fórmula de resolució i d'arbitratge: llibertat i urnes”

que s'enfonsi en la misèria després de la separació.

I final de metàfora: si, malgrat tot, la separació s'acaba consumant, perquè una de les parts ho vol i no ho deixa de voler després de sentir les raons de l'altra part, entre gent civilitzada i amb tarannà democràtic el que es fa és buscar sistemes de divorci pactat, parlant de què es queda cadascú, de qui va a buscar els nens, de què es fa amb els llibres que s'han comprat durant el temps de convivència... I al final acabes desitjant que a l'altre li vagi tan bé com pugui, tot i que et sàpiga greu que se'n vagi.

Normalment, aquest argumentari d'estar per casa és d'una enorme eficàcia, durant una breu estona. Mentre en dura l'efecte. esclar, ningú no vol ser el marit irascible i enrabiad que amenaça i prohibeix. En aquestes regles del joc, tothom entén que les coses haurien de ser parlades i pactades i respectades. Fins que troben el desllorigador, per continuar portant-te la contrària: però és que Espanya i Catalunya no són un matrimoni! Catalunya és una part –normalment una extremitat, un braç, una cama, rarament un òrgan vital, mai el cap– d'un únic cos que es diu Espanya. La parella pot voler la marxa del matrimoni. La cama no pot voler marxar del cos. En tot cos és la persona sencera la que hauria de decidir si es deixa tallar una cama, per salvar la resta del cos. Per tant, no estem d'acord ni en les metàfores. Catalunya és alguna cosa o és només una extremitat d'Espanya? I fins i tot en el llenguatge unionista, no és igual dir que Catalunya forma part d'Espanya (un conveni reversible), dir que Catalunya és Espanya (una essència metafísica, una cosa ontològica, irreversible) o dir que Catalunya és d'Espanya (un títol de propietat, a disposició de la voluntat del propietari).

Costa imaginar una via d'acord entre algú que creu tenir un cos propi i algú que et considera el peu del seu cos. Són dos plantejaments sense intersecció ni conciliació. No és votar “sí” o votar “no”. És votar o no poder votar. O algú ho arbitra des de fora explícitament o discretament, o esdevindrà un problema crònic cada vegada més enverinat i aspre, una espina clavada a Europa.